

Asia: VN/1984/2019

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus

Vapaaehtoisuuden puutteeseen perustuva sääntely

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää raiskauksen ja muiden seksuaalirikosten keskeiseksi tunnusmerkistökijäksi vapaaehtoisuuden puute ehdotuksen mukaisesti?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta aikuisiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta. Ehdotuksella osoitetaan raiskaussäännöksen suojeluobjektin olevan seksuaalinen itsemääräämisoikeus eli oikeus itse kokonaan määrätä omasta sukupuolisesta käyttäytymisestään. Ehdotus vastaa jo vuosia vireillä olleisiin vaatimuksiin aikuisten uhrien oikeusturvasta seksuaalirikosasioissa.

Sen sijaan toteamme, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten sääntely osin suostumuskonstruktion varaan on ongelmallista. Tähän palaamme lapsia koskevien säännösten kohdalla jäljempänä.

Mitä mieltä olette ehdotetuista säännöksistä, jotka koskevat tilanteita, joissa teon kohteella ei ole mahdollisuutta muodostaa tai ilmaista tahtoaan (rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta ja 3 §:n 2 momentin 2 kohta)?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Ehdotettu rikoslain 20 luvun 1 §:n 2 momentin 2 kohta (raiskaus) osoittaa samaa lainsäätäjän tarkoitusta siitä, että sukupuoliyhteys on tapahduttava suostumuksella (esityksessä viitattu malli ”kyllä on kyllä”). Säännöksen tarkoittamassa tilanteessa puuttuu toisen osapuolen suostumus, joten suoraviivaisesti voitaneen todeta kyse olevan raiskauksesta. Säännöksen tarkoittamaan tilanteeseen tosiasiallisesti tämän suoraviivaisen tulkinnan kanssa liittyy myös se, että tekijän tulee havaita, ettei toinen osapuoli edes kykene sellaista harkitsemaan ja silti on sukupuoliyhteydessä hänen kanssaan. Ehdotettu rikoslain 20 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta (seksuaalinen kajoaminen) sisältää saman logiikan ja on kannatettava. Jos

sääntelyn pohjaksi valitaan siis nyt suostumuksen olemassaolo/sen puute, ei asiaa käsityksemme mukaan edellä mainituissa kohdissa voi muulla tavalla säätääkään kuin nyt on ehdotettu.

Muut aikuisiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kajoamisen törkeän tekemuodon säätämisestä?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Ehdotus noudattelee rikoslain peruslogiikkaa, että teosta on säädetty lievä, ”normaali” ja törkeä tekemuoto. Seksuaalisessa kajoamisessa on myös kyse ”uudesta rikoslajista”, jonka vuoksi tämä asteittainen säätely on kannatettavaa. Myös tällä rikoslajilla on käytännön elämässä eri vakavuusasteita, joiden arvioinnin tämä eri luokittelu ”tavalliseen” ja törkeään tekemuotoon nyt mahdollistaisi.

Säännösten sijoittaminen heti raiskaussäännösten perään on myös loogista. Esitetyt rangaistusasteikot seksuaalisen kajoamisen tekemuotojen osalta lienevät hyväksyttävissä myös sillä ajatuksella, että ilman suostumusta tapahtunut sukupuoliyhteys on vakavin seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaus; esitetyn törkeän seksuaalisen kajoamisen rangaistusmaksimi näyttää ehdotuksessa olevan sama kuin raiskauksessa.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalista hyväksikäyttöä koskevasta säännöksestä?

Ehdotettu säännös on osin ongelmallinen. Säännöksen tarkoitusta on osin vaikea ymmärtää johdonmukaisesti, jos sääntelyn kulmakivenä tulee olemaan tosiasiallisen suostumuksen puute. Esityksen mukaan näet teot, joissa ei ole toisen osapuolen suostumusta, ovat raiskauksia tai seksuaalisia kajoamisia. Näin olleen seksuaalinen hyväksikäyttö ehdotetussa 5 §:ssä olisi teko, jossa osapuolena on säännöksessä selostettu ”heikompi osapuoli” sekä hänen antamansa suostumus (tai sen puutetta ei ole näytetty) ja tekijä on käyttänyt taivuttelua. Ongelma on se, että tällaisen heikommassa asemassa olevan henkilön suostumus ei todellisuudessa välttämättä ole sellainen pätevä suostumus, jota esimerkiksi raiskaussäännöksessä tarkoitetaan. Nämä suostumukset eivät aina ole samanlaisia ja samoista lähtökohdista annettuja. Voi mielestämme perustellusti kysyä, miksi teko ei sen vuoksi ole raiskaus? Kyseessä voi esimerkiksi olla kehitysvammalaitoksessa asuva kehitysvammainen nainen, jonka tekijä taivuttelee sukupuoliyhteyteen, mutta nainen ei todellisuudessa ymmärrä sitä, mitä kaikkea siitä seuraa, kun hän antaa tähän ”suostumuksensa”. Tällainen nainen on siten heikommassa asemassa kuin terve nainen, joka ymmärtää normaalin kehitystasonsa vuoksi suostumuksen merkityksen ja jonka kohdalla teossa on suoraan kyse raiskauksesta, jos suostumusta ei ole.

Jos kyse olisikin seksuaalisen hyväksikäytön sijasta raiskauksesta ehdotetun säännöksen eli 5 §:n 1 – 4 kohdissa mainittujen suojelun tarpeessa olevien henkilöiden osalta, olisi mahdollista, että teko eli raiskaus jäisi rankaisematta, jos annetun suostumuksen pätevyyttä ei pystyittäisikään riitauttamaan

(esimerkiksi kehitystasoa koskevalla lääkärinlausunnollakaan). Nyt ehdotettu sääntely näyttäisi siten olevan jonkinlainen kompromissi sen suhteen, että kohdissa 1 - 4 mainittuihin henkilöihin kohdistuneet teot tulisivat kuitenkin rangaistaviksi, vaikka niihin sisältyisikin asianomistajan antama suostumus. Tämän vuoksi emme tee vaihtoehtoista sääntelyesitystä.

Esitämme edellä lausuttuun viitaten kuitenkin 5 §:ssä tarkoitetun seksuaalisen hyväksikäytön rangaistusmaksimin korottamista kuuteen vuoteen, joka sisällyttäisi asteikkoon törkeimmät, esimerkiksi juuri kehitysvammaisiin kohdistuneet tapaukset.

Mitä mieltä olette seksuaalista ahdistelua koskevan säännöksen soveltamisalan ehdotetusta laajennuksesta?

Oulun käräjäoikeus kannatta ehdotusta. Seksuaalirikos voi tapahtua myös muulla tavalla kuin fyysisesti koskettelemalla. Lainkäytössä tulee olemaan jatkossa rajanvetotapauksia, mutta se liittyy luonnollisesti tämäntyyppiseen kriminalisointiin. Ehdotuksessa onkin näiltä osin todettu (sivulla 117) useita hyviä perusteita ratkaisuharkinnan tueksi.

Mitä mieltä olette ehdotetusta seksuaalisen kuvan luvaton levittämistä koskevasta säännöksestä?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Muutoin viitataan edelliseen vastaukseen.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyden määritelmän ehdotetusta laajentamisesta?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Määritelmä näyttäisi nyt olevan laaja ja kattava. Esineellä tai sormella peräaukkoon tunkeutumisen osalta on ollut ja tulee olemaan näyttökysymys, onko kyse seksuaalisesta tunkeutumisesta vai esimerkiksi pahoinpitelyrikoksesta. Nyt lainsäätäjä on suoraan katsonut peräaukon kosketteluun sukuelimellä tai suulla (perustelujen mukaan myös kielellä) sukupuoliyhteydeksi, joka todennäköisesti muuttaa näiden tilanteiden katsomista myös helpommin seksuaaliseksi teoksi. Uusi määritelmä poistaa myös sen oikeuskäytännössä joskus ilmenneen pohdinnan, onko naisen häpyhuulien koskettelu sukuelimellä tai suulla (tai kielellä) sukupuoliyhteys.

Muita aikuisiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Ei enemmälti lausuttavaa.

Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää lapsiin kohdistuvia tekoja koskevat säännökset omaksi kokonaisuudekseen?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta. Tällainen lainsäädäntötekniikka selkeyttää tilannetta ja osoittaa lapsiin kohdistuvien rikosten erillisyyden ja omaleimaisuuden. Mahdollista olisi myös ollut koota nämä säännökset omaksi 20 A luvukseen.

Mitä mieltä olette lapsenraiskausta koskevasta säännöksestä?

Säännöksen 1 momentin 1 kohta on suojeluobjektiltaan kannatettava. Ehdotuksen mukaan sukupuoliyhteys 12 vuotta nuoremman lapsen kanssa olisi siis automaattisesti lapsenraiskaus ilman enempää pohdintaa. Esitämme tähän kuitenkin ikärajamuutosta seuraavassa esitetyn tavoin.

Kannatamme lähtökohtaisesti myös lapsenraiskauksen muita kohtia. Nimike ja sen törkeä tekemuoto ovat myös tervetulleita rikoslainsäädäntöömme erillisiä nimenomaan lapsia koskien.

Esitämme kuitenkin muutamia huomautuksia säännöksen 1 momentin 2 b kohdasta, joka koskee 12 – 15 -vuotiaita lapsia. Lapsenraiskauksen tunnusmerkistön täyttymistä tulee siis jatkossa pohtia tässä kohdassa siitä näkökulmasta, onko tekijä kehottanut, taivutellut tai houkutelut lapsen sukupuoliyhteyteen. Vaikka ehdotuksessa lausutaan, että ”teon rangaistavuus ei edellyttäisi sen arvioimista, oliko lapsen osallistuminen vapaaehtoista” (sivulla 187 ensimmäinen kappale), ei näin tule tosiasiallisesti käymään jatkossa. Poliisitutkintaa, syyteharkintaa ja käräjäoikeuskäsittelyä tulee leimaamaan tämän seurauksena se, että joudumme joissakin tapauksissa välttämättä tarkastelemaan lapsen käyttäytymistä. Se, onko tekoon houkuteltu, kehoitettu tai taivutettu on joissakin tapauksissa sidoksissa tekijän käytöksen lisäksi kiinteästi myös lapsen käyttäytymiseen.

Esimerkkitalanne: 13 -vuotias tyttö hakeutuu kauppakeskuksessa kivannäköisen 26 -vuotiaan miehen seuraan ja haluaa mennä yhdessä hänen asunnolleen, jossa tyttö ryhtyy riisuutumaan, koska hän haluaa hankkia seksikokemuksen. Pojan tai miehen ei tarvitse nähdä muuta vaivaa kuin olla sukupuoliyhteydessä lapsen kanssa. Tämä teko tutkitaan jatkossa varmasti jo esitutkinnassa sukupuoliyhteydeksi lapsen kanssa, koska lapsen käyttäytymisen vuoksi tekijän ei ole tarvinnut kehottaa, houkutelua tai taivutella. Tosiasiassa teon oikeudellinen arviointi määritellään siis lapsen käytöksen perusteella; hän on ollut ”vapaaehtoinen”, ”oma-aloitteinen”, ”suostuvainen”. Sinänsä rubrisoinnin päätyminen 14 §:n soveltamisalaan ei rajusti poikkea nykyisestä, mutta siihen päätyminen tällaisen ajatuskulun kautta on häiritsevää.

Vastaavanlainen tilanne voi olla sellainen, jossa 12 -vuotias tyttö pyytää Facebookissa miestä kaverikseen. Mies on 30 -vuotias. Tyttö ehdottaa tapaamista miehen kotona ja sukupuoliyhteys tapahtuu tytön aloitteesta. Voimassaolevan lain mukaan teko toteuttaa lähtökohtaisesti törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön (1 – 10 v) ja jos se ei ole kokonaisuutena arvostellen törkeä, lapsen seksuaalisen hyväksikäytön (4 kk – 6 v). Ehdotuksen mukaan kyse on sukupuoliyhteydestä lapsen kanssa (14 §, 4 kk – 6 v) vailla mahdollisuutta mihinkään törkeään tekemuotoon. Tässäkin rajanveto päättyy lopputulokseensa samalla tavalla tosiasiallisesti riippuvaisena lapsen omasta käytöksestä.

Kun vastaajaa tulevaisuudessa syytetään siitä, että hän on saanut lapsen sukupuoliyhteyteen kanssaan kehottamalla, houkuttelemalla tai taivuttamalla, ei tämän väitteen syyksilukemiseen luonnollisestikaan riitä pelkkä väite, jos vastaaja kiistää kehottaneensa, houkuttelleensa tai taivuttaneensa. Syyttäjällä on näyttötaakka tästä. Epäilemättä näyttönä tullaan esittämään lapsen kertomus väitetystä houkuttelusta, jos esimerkiksi vaikkapa Messenger -viestejä ei ole saatavissa. Lapselta tullaan siten tutkinnassa tiedustelemaan tätä, että edelsikö sukupuoliyhteyttä taivuttelua, houkuttelua tai kehoittelua. Lapsi voi kertoa tällaista tapahtuneen tai sitten ei tapahtuneen. Ja tällä perusteella ratkeaa rikoksen rubriikki lapsenraiskauksesta mahdollisesti sukupuoliyhteydeksi lapsen kanssa. Rakennelma antaa käsityksen siitä, että aikuisen vastuu tilanteessa olisi jotenkin vähäisempi,

jos lapsi on ollut itse aktiivinen. Ymmärrämme toki, että ehdotuksessa halutaan tarkastella asiaa kuitenkin vain tekijän syyllisyyden näkökulmasta käsin.

Aiemmissa lainvalmistelutöissä (LaVM 3/1998 vp sivu 22) on ansiokkaasti todettu, että seksuaalisen itsemääräämisoikeuden olennainen loukkaaminen perustuu siihen, että kypsyttömämpi osapuoli on alisteisessa asemassa, eikä sen vuoksi voi tasavertaisesti päättää osallistumisestaan seksuaaliseen kanssakäymiseen ja toinen osapuoli käyttää tätä kypsyttömyyttä törkeästi hyväkseen. Edelleen tuon vanhan mietinnön mukaan arvioitaessa henkilöiden kykyä päättää itsenäisesti seksuaalisesta käyttäytymisestään, otetaan huomioon se, että kyky itsenäisiin päätöksiin edellyttää henkistä kypsyneisyyttä ja pystyvyyttä harkitsemaan päätösten ja käyttäytymisen vaikutuksia. Tämä toki on ollut nytkin ehdotuksen lähtökohtana. Nyt olevassa ehdotuksessa on myös lapsenraiskausta koskevan säännöksen 1 momentin 2 kohdan b alakohdasta nimenomaan todettu, että ”teon rangaistavuus ei edellyttäisi sen arvioimista, oliko lapsen osallistuminen vapaaehtoista”. Ongelma on kuitenkin se, että käytännössä asia ei ole näin, koska tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää sen arvioimista, oliko lasta taivuteltu/houkuteltu/kehotettu vai ei. Jos tekijän ei ole ”tarvinnut” taivutella lasta sukupuoliyhteyteen, niin ehdotuksen mukaan lapsi on tällöin tosiasiallisesti ollut joko ”vapaaehtoinen” tai ”suostuvainen” sukupuoliyhteyteen. Taivuttelun, kehottamisen tai houkuttelun arviointi tosiasiallisesti edellyttää samanaikaisesti lapsen osallistumisasteen miettimistä päätösharkinnassa. Tämä on ollut tähän asti vierasta lainkäytössämme.

Voimassaolevan lain kannalta poliisitutkinnan ydin tänään on vain se, tapahtuiko sukupuoliyhteyttä eikä oikeudellista merkitystä ole missään vaiheessa sillä, oliko lapsi ”vapaaehtoinen”, ei edes rangaistusta mitattaessa.

Käsityksemme mukaan 0 – 14 -vuotiaat lapset eivät voi pätevästi antaa suostumusta itseensä kohdistuvaan rikokseen. Kyse on ns. loukatun suostumusproblematiikasta. Tämän vuoksi jatkossa ei pitäisi joutua lainkaan arvioimaan lapsen omaa käytöstä rikoksen rubrisointiin vaikuttavana seikkana. Vaikka ehdotuksessa ei tällaista väitetäkään, johtaa vastaajan käytöksen tutkiminen (kehottiko, houkutteliko, taivuttiko) väistämättä samalla myös tällaiseen pohdintaan.

Ehdotuksen 12, 13, 15 ja 16 §:iin sisältyvä tunnusmerkistötekijä kehottamisesta, houkuttelusta tai taivuttelusta tuo siis valitettavasti tosiasiallisesti näiltä osin suostumuskonstruktion myös osaan lapseen kohdistuvista vakavimmista rikoksista.

Esitämme kompromissina, että säännös kuuluisi seuraavasti:

”Joka on sukupuoliyhteydessä

- 1) neljäätoista vuotta nuoremman lapsen kanssa taikka
- 2) neljätoista mutta ei kuusitoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa
 - a) 1 §:n 1—2 momentissa tarkoitetulla tavalla,
 - b) jos osapuolten iässä ja henkisessä kypsyydessä on olennainen ero ja lapsi on saatu sukupuoliyhteyteen kehottamalla, taivuttelemalla tai houkuttelemalla tai
 - c) jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden

taikka saa kuusitoista vuotta nuoremman lapsen kolmannen kanssa sukupuoliyhteyteen 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla,

on tuomittava lapsenraiskauksesta vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava. ”

Tällöin 14 § kuuluisi:

Joka on sukupuoliyhteydessä neljätoista mutta ei kuusitoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa, kun osapuolten iässä ja henkisessä kypsyydessä on olennainen ero, on tuomittava, jollei teosta muualla tässä luvussa säädetä ankarampaa rangaistusta, sukupuoliyhteydestä lapsen kanssa vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tällöin tämä lapsen oman suhtautumisen tosiasiallinen tutkiminen rajoittuisi vain 14 – 15 - vuotiaisiin.

Mitä mieltä olette seksuaalista kajoamista lapseen koskevasta säännöksestä?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta kuitenkin edellä mainitulla ikärajamuutoksella 14 vuoteen.

Aiemmin lainvalmistelutöissä oli (LaVM 3/1998 vp sivu 23) lausuttu suoraviivaisesti, että ”yleistäen voidaan todeta lapseen kohdistuvan seksuaalisen teon aina vahingoittavan lasta”. Nyt käsillä olevan ehdotuksen perusteluissa on tätä problematiikkaa käsitelty hiukan laajemmin (sivulla 195), jota pidämme hyvänä lainkäytön ongelmatilanteiden osalta.

Tätä säännöstä ja sen perusteluja rasittaa myös edellä jo selostettu lapsen oman suhtautumisen tutkiminen, jota rakennelmaa vierastamme alle 14 -vuotiaiden lasten osalta.

Mitä mieltä olette sukupuoliyhteyksien ja seksuaalisten tekojen säätämisestä rangaistavaksi sellaisenaan lapsenraiskauksena tai seksuaalisena kajoamisena lapseen, kun ne kohdistuvat alle 12-vuotiaaseen lapseen?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta sillä erotuksella, että ikäraja tulisi nostaa 12 vuodesta 14 vuoteen. Viittaamme edellä jo lausumaamme näiltä osin.

Mitä mieltä olette muutoksista paritusta koskevaan sääntelyyn?

Ei lausuttavaa.

Mitä mieltä olette muutoksista lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia koskevaan sääntelyyn?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta sitä koskevien pykälien 19 – 22 osalta. Ehdotus vastaa pääosin (21 §:ssä mainittua ns. pääsyn hankkimista lukuun ottamatta) sisällöltään nykyistä voimassaolevaa lainsäädäntöä ja olisi loogisesti rikoslain 20 luvussa sen suojeleobjektin mukaisesti.

Toteamme, että asia ei ole sananvapauden käyttämisen osalta ongelmallinen, koska säännöksen tarkoituksena on ehdotuksen mukaan nimenomaan ”lasten suojeleminen seksuaalisilta ja vahingoittavilta teoilta, eikä julkisen moraalin tai yleisten siveellisyyksitysten suojeleminen”.

Muita lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin liittyviä huomioita?

Ehdotus vaikuttaa ensi alkuun hieman monimutkaiselta, mutta tarkemmin tutustuttaessa sääntely näyttäisi olevan kattava erityyppisten ja nykyisin niin valitettavan moninaisten lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten osalta. Pidämme myös rubrisointeja hyvinä.

Sen sijaan ehdotus vahvistaa jo pitkään vallinnutta ristiriitaa lastensuojelulainsäädännön ja rikoslainsäädännön välillä ikärajojen osalta. Lastensuojelulain 6 §:n mukaan lapsena pidetään alle 18 -vuotiasta henkilöä. Lapsen käsitteen yläikärajana on ehdotuksen 19 §:ssä myös pidetty 18 vuotta. Ehdotuksen 12 – 18 §:issä seksuaalirikoksen kohteena olevan lapsen yläikärajana on pidetty 16 vuotta, kuten voimassa olevankin lain mukaan. Tähän nähden emme kannata sitä, että jo 12 -vuotiaan osalta joudutaan päätösharkinnassa ottamaan huomioon hänen omaa suhtautumistaan

sukupuoliyhteyteen (12 ja 13 §:t) tai muuhun seksuaaliseen tekoon (15 ja 16 §:t). Tämän vuoksi olemme kompromissina esittäneet 12 vuoden ikärajan nostamista edes 14 vuoteen.

Rangaistukset

Mitä mieltä olette ehdotetuista rangaistusasteikoista?

Oulun käräjäoikeus kannattaa ehdotusta lukuun ottamatta 5 §:ssä mainittua seksuaalista hyväksikäyttöä, jonka maksimia olemme aiemmin lausutuilla perusteilla esittäneet nostettavaksi kuuteen vuoteen.

Muut huomiot

Huomioita esityksen arvioituihin vaikutuksiin liittyen?

Näiltä osin viittaamme jo edellä lausuttuihin ongelmiin tulevassa lainkäytössä

Huomioita muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin liittyen?

Pakkokeinolain osalta toteamme, että pidättämisoikeutta/vangitsemisoikeutta ei siis ehdotuksen mukaan tule olemaan 6 §:n tarkoittamasta seksuaalisesta ahdistelusta, koska se on ehdotuksen mukaan ns. poliitirikos, jonka maksimirangaistus on kuusi kuukautta vankeutta. Tästä ei tullene käytännössä ongelmaa, koska toistuvana teko voinee lopulta yltyä täyttämään seksuaalisen kajoamisen tunnusmerkistön, jonka maksimirangaistus on ehdotuksen mukaan neljä vuotta ja pidätys/vangitseminen on mahdollinen. Toinen vaihtoehto olisi korottaa 6 §:n rangaistusmaksimi 1 vuoteen, jolloin se mahtuisi pakkokeinolain 2 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohdan soveltamisalaan.

Ehdotuksen mukaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 § 3 momentti ja esitutkintalain 9 luvun 4 §:n 4 momentti säilyisivät edelleen samanlaisina. Tällöin laissa säilyisi edelleen se ristiriita, että seksuaalirikosjutun 15 – 17 -vuotias vastentahtoinen asiaomistaja voi joutua joka tapauksessa tulemaan todistajana henkilökohtaisesti paikalle istuntoon, jos samassa asiassa on käsiteltävänä toisen asianomistajan asia, jossa toinen asianomistaja voi ristiin toimia todistajana (esimerkiksi yksi vastaaja kohdistanut samalla teolla rikoksen kahteen asianomistajaan). Tuomioistuimet lienevät tässä kohdin toimineet vastoin lain nimenomaista kirjainta ja hyväksyneet asianomistajan videotallenteen näytöksi samalla myös todistajan roolissa. Olisi kuitenkin suotavaa, että lakia muutettaisiin näiltä osin vastaamaan sen ydintarkoitusta eli suojelemaan 15 – 17 -vuotiaita vastentahtoisia uhreja osallistumasta oikeudenkäyntiin paikan päällä. Asia tulisi korjata nimenomaan tämän laajan lakiehdotuksen yhteydessä. Säännösten tulisi näin kuulua:

Esitutkintalain 9 luvun 4 § 4 momentin 2 kohta: ”2) rikoslain 20 luvun 1–5, 12–17 §:ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen 15–17-vuotiaaseen asianomistajaan tai todistajaan, joka ei halua tulla oikeudenkäyntiin kuultavaksi;”

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 § 3 momentti 3 kohta: ”rikoslain 20 luvun 1–5, 12–17 §:ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen 15–17-vuotias asianomistaja tai todistaja, joka ei halua tulla oikeudenkäyntiin kuultavaksi;

Muita huomiota liittyen esitettyihin lakiehdotuksiin?

Ei enemmälti lausuttavaa.

Savela Antti

Oulun käräjäoikeus - Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Päivi Markus